

Täysistunto

Torstai 10.12.2015 klo 16.02—3.07

2.1. Suullinen kysymys pakottavan lainsäädännön valmistelusta (Jukka Gustafsson sd)

Suullinen kysymys SKT 62/2015 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Kysymykset aloittaa edustaja Gustafsson. — Olkaa hyvä.

Keskustelu

16.04 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Yhä enemmän alkaa tuntumaan siltä, että hallituksen toiminta rakentuu todella yhden kortin varaan. Lausuntokierroksella olevasta pakkolakipaketista on poistettu olennaisia EU- ja ihmisoikeussopimuksia koskevia asioita. Emme mielellämme nyt kysele uudestaan ja uudestaan pakkolakitilanteesta, mutta pait-si että pakkolait ovat väärää politiikkaa, ne loukkaavat vapaata sopimusvapautta ja ovat ju-ridisestikin kyseenalaisia. Useat asiantuntijaprofessorit ovat paheksuneet valmistelua. Pro-fessori Tala kertoi Helsingin Sanomissa, ettei ole koskaan nähnyt vastaavaa. "Pimittämi-nen on varmaan suora termi tälle", hän totesi. Lainvalmisteluohjeiden mukaan kaikki olen-naiset seikat pitää eritellä tarkasti ja huolellisesti ja näkyä hallituksen esityksissä.

Arvoisa puhemies! Te olette, ministeri Lindström, myös oikeusministeri ja vastaatte tä-män hallituksen lainvalmistelun tasosta. (Puhemies koputtaa) Oletteko te työministerinä hyväksynyt tämän menettelyn?

16.05 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakien valmistelu on tehty niin hyvin kuin tässä aikataulussa ikinä on pys-tytty tekemään. Mitään poliittista ohjausta tässä ei ole käytetty, ja tämä on täysin avointa toimintaa. Hallitus seisoo tämän esityksen takana.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, il-moittautumaan.

16.05 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On nyt pakko lai-nata maan huippuasiantuntijoita. Lainsäädäntötutkimuksen professori Anssi Keinäsen mu-kaan "Pakkolakiasiassa näkyy selvästi poliittisen ohjauksen ongelmallisuus. Hyvän lain-valmistelun kriteereitä ei enää noudateta". Asian ydinkysymyshän on äärimmäisen vaka-va. Hallitus aikoo puuttua vapaaseen sopimusoikeuteen. Isompaa periaatteellista kysymys-tä on vaikea löytää. Siksi emme voi hyväksyä sitä, että mitä ilmeisimmin virkamiesten ei ole annettu tehdä työtään puolueettomasti virkavastuulla.

Arvoisa hallitus, tämän kokoluokan asiassa hallitus ei voi pelata upporikasta ja rutiköy-hää. Osoittakaa nyt ajoissa malttia ja viisautta ja vetäkää henkselit pakkolakien ylle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

Arvoisa puhemies! Nyt olisi tarvetta tehdä ihan oikea ja kattava riskiarviointi. Mahdolliset pakkolait synnyttävät luottamuspulaa ja epävarmuutta ja tuovat ongelmia työmarkkinoille.

Puhemies Maria Lohela: Nyt kysymykseen, edustaja Gustafsson.

Kyllä, kysymys. — Eikö nyt ole viimeinen hetki? Tehkää oikea riskiarviointi.

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Gustafsson, kuka nyt vastaa? — Löysikö joku tästä kysymyksen?

Ministeri Lindström, oletteko valmis tekemään riskiarvioinnin?

16.07 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten totesin, TEMin virkamiehet ovat tehneet valmistelua virkavastuulla niin hyvin kuin näissä aikatauluissa on ikinä pystytty tekemään.

Mitä tulee nyt näitten lakien pois vetämiseen, meidän olemme kertoneet, miten tässä aiotaan toimia. Ovi on auki uusille esitykselle. Jos sellainen tulee, niin me olemme kertoneet, että silloin me vedämme nämä pakkolait pois.

16.07 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus perustelee heikompiosaisiin ja pienituloisiin kohdistuvia päätöksiään sillä, että näin on pakko tehdä, koska maa on vaikeassa taloudellisessa tilanteessa, ja sillä, että kaikkien on osallistuttava talouden tasapainottamistalkoisiin. Pakkolakipakettia hallitus kauppaa Suomen kilpailukyvyyn parantamisella. Tämä on viemässä pienipalkkaisilta hoiva- ja palvelusektorin työntekijöiltä ison siivun palkasta pois.

Kysynkin pääministeri Sipilältä asiasta, josta olen saanut useita hämmennyneitä kansalaispalautteita viime aikoina. Kuinka voi olla niin, että samaan aikaan kun te olette viemässä tavallisilta suomalaisilta palkansaajilta osan palkasta pois ja perustelette näitä talouden tilanteella ja Suomen kilpailukyvyllä, niin te, pääministeri Sipilä, olette päättänyt nostaa oman avustajanne palkkaa noin 10 prosentilla eli 700 eurolla kuukaudessa? (Hälinää) Eikö teidän mielestänne kaikkien tulekaan (Puhemies koputtaa) osallistua näihin talkoisiin? (Eduskunnasta: Hyvä kysymys!)

16.08 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys oli nyt tästä lainvalmistelusta ja sen perustuslainmukaisuudesta.

Hallituksen velvollisuutena on myöskin perustuslain mukaan edistää työllisyyttä ja turvata hyvinvointipalvelut. Tähän kilpailukyylainsäädäntöpakettiin on jouduttu menemään sen takia, että työmarkkinajärjestöjen kanssa ei päästy siitä kesän ja syksyn aikana yksimielisyyteen. Sen tavoitteena on ainoastaan se, että me saisimme työttömille töitä.

Hallituksella on 110 000 uuden työpaikan tavoite ja työllisyysasteen nostaminen 72 prosenttiin. Tämä koostuu — niin kuin moneen kertaan olen todennut, muun muassa melkein koko edellisen kyselytunnin tähän asiaan käyttänyt — kolmesta osasta: tästä kilpailukykyosuudesta, palkkamaltista ja sitten tuottavuutta edistävästä toimista. Näillä kolmella toimenpiteellä me aiomme kuroa umpeen sen kilpailukykyeron, minkä olemme menettäneet (Puhemies koputtaa) viimeisten vuosien aikana.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

16.10 Annika Lapintie vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Perustuslakivaliokunta tässä muutama päivä sitten otti kantaa tähän lainvalmistelun laatuun, joka kävi ilmi myös oikeuskanslerin kertomuksesta. Sinänsä tässä pahassa sanassa, joka kuulostaa poliittiselta ohjaukselta, ongelma ei suinkaan ole se, että sitä käytetään — sitähan kuuluu käyttää — vaan sen oikea-aikaisuus on ongelma.

On olemassa hyvin tarkka, seikkaperäinen valtioneuvoston lainvalmistelijoiden tueksi laadittu lainvalmistelun prosessiopas, jossa kehoitetaan riittävän aikaisessa vaiheessa antamaan tämä poliittinen ohjaus, mutta sen jälkeen antamaan lainvalmistelijoille rauha tehdä työnsä kunnolla, niin että tehdään riittävät vaikutusarviot, vaihtoehtojen selvitystyö, selvitetään oikeudelliset reunaehdot ja myös saatujen lausuntojen huomioon ottaminen. Kysyisinkin nyt hallitukselta: aiotteko jatkossa — tai mielellään vaikka huomisesta alkaen — ministeriössä kiinnittää entistä enemmän huomiota lainvalmistelun prosessioppaan noudattamiseen ja lausuntojen huomioon ottamiseen?

16.11 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten jo alussa sanoin, tämä on tehty niin hyvin kuin ikinä on pystytty tässä aikataulussa. (Touko Aalto: Ei ole pakko tässä ajassa!) Totta kai me kunnioitamme hyvää lainvalmistelua, se on aivan selvä asia.

Mitä tulee näitten lausuntojen huomioon ottamiseen, jos nyt puhutaan näistä pakkolaeista, niin niistähän ovat vasta tulleet nämä lausunnot. Niihin on tietenkin aivan liian aikaista ottaa kantaa ennen kuin niihin kunnolla perehdytään. Mutta niihin perehdytään. Ei hallitus suhtaudu niihin lainkaan yliolkaisesti. Ne lausunnot on sen takia pyydetty, että me näemme, mikä on tämän paketin kokonaisvaikutus ja mikä on sitten kanta niihin. Näihin suhtaudutaan vakavasti.

16.11 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Muutama päivä sitten talouden arviointineuvoston puheenjohtaja Roope Uusitalo kirjoitti blogin tästä kilpailukykypaketista. Hän sanoi siinä blogissaan, että työllisyysvaikutukset tämän osalta ovat kyseenalaiset. Te puhutte 38 000 uudesta työpaikasta, mutta hän kirjoittaa, että vaikutus voi olla hyvin vähäinen. Se voi olla nolla, tai se voi olla negatiivinen.

Me olemme nähneet, että lainvalmistelu hallituksen osalta on ollut suhteellisen huonoa tähän asti, ja meillä on huoli siitä, että toivottavasti tämä ei jatku samalla tavalla. Tämä talouden arviointineuvostohan on valtioneuvoston asettama ulkopuolinen elin, joka tutkii hallituksen tekemiä taloudellisia päätöksiä. Miten aiotte reagoida talouden arviointineuvoston puheenjohtajan blogiin ja näkemyksiin? — Kiitoksia.

16.13 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tietenkin nämä työllisyysvaikutukset täsmentyvät sitten, kun tämä lainvalmistelu tässä etenee. Näitä vaikutuksia voivat tietenkin tässä vaiheessa arvioida kaikenlaiset asiantuntijat, ja en minä kyseenalaista tätäkään asiantuntemusta. (Välihuutoja vasemmalta — Puhemies koputtaa) Mehän näemme sen sitten, mikä se lopullinen vaikutus on. Nämä on sillä arviolla tehty, minkä me olemme saaneet asiantuntijoiden näkemyksistä. Siihen nämä perustuvat. Eli ei näitä tämmöisiäkään arvioita ole mistään ilmasta vedetty, mitä hallitus on vienyt eteenpäin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

16.13 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Myöskin Suomen Pankki luotettavana arvioijana on julkaissut vasta oman ennusteensa tulevasta kehityksestä. Siellä todetaan näin: "Suomessa työn hinta on noussut kauppakumppanimaiden keskiarvoon verrattuna nopeammin ja yritysten palkanmaksukyky kehittynyt heikomminkin erityisesti vuoden 2007 jälkeen. Vientialoilla tuotannon kannattavuus on huonontunut." Ja pääjohtaja Liikasen siteeraus: "Suomessa tarvitaan ratkaisuja, joiden avulla kustannuskilpailukyky paranee merkittävästi. Niin voidaan vahvistaa luottamusta ja kohentaa talouden kasvunäkymiä viennin ja investointien vahvistuessa."

16.14 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yksi osa tätä kilpailukykyä parantamista on myös paikallisen sopimisen uudistaminen ja sen lisääminen työpaikoilla, ja nyt haluaisin kysyä elinkeinoministeri Rehniltä hallituksen työllisyys- ja kilpailukykykärkihankkeista vastaavana ministerinä: Minkälaisen merkityksen näette tällä paikallisen sopimisen uudistamisella olevan? Minkälaisia vaikutuksia sillä voi parhaimmillaan olla meidän talouteemme? Ja toiseksi, onhan niin...

Puhemies Maria Lohela: Muistutan, että alkuperäinen kysymys oli tästä lainvalmistelusta, että sinne suuntaan.

...että tämän lain valmistelussa tullaan huomioimaan se, (Naurua) että myös pienyritykset, jotka eivät ole järjestäytyneet, saavat vapauden sopia paikallisesti?

16.15 Elinkeinoministeri Olli Rehn (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajat! On tärkeää lainvalmistelun näkökulmasta, että hallitus tämänkin lain valmistelee hyvin perusteellisesti ja huolellisesti, ja sen takia hallitus päätti tiistaina perustaa kolmikantaisen työryhmän valmistelemaan paikallisen sopimisen edistämistä ja henkilöstön aseman vahvistamista yritysten päätöksenteossa koskevia lainsäädäntömuutoksia. Tällä on olennainen merkitys varsinkin pienempien yritysten työllistämiskyvylle, ja sen takia, kuten kysymyksessä viitattiin, järjestäytymättömät yritykset, jotka usein ovat pienempiä ja keskisuuria yrityksiä, pääsevät samalle viivalle järjestäytyneiden yritysten kanssa, kunhan täyttävät lainsäädännössä olevat edellytykset koskien henkilöstön asemaa, edustusta ja tiedonsaantia. Kaiken kaikkiaan tämän kantava tavoite on vahvistaa (Puhemies koputtaa) luottamusta työpaikoilla, uudistaa työmarkkinoiden toimintaa, jotta työpaikkoja voidaan pelastaa ja (Puhemies: Aika!) uusia työpaikkoja voi syntyä.

16.16 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskon, että kansalaisten keskuudessa on laajemminkin herännyt huoli tästä kysymyksestä, että hallitus on valmistelemassa todella isoja muutoksia ja pakkolakipaketilla heikennetään monien pienipalkkaisten, erityisesti naisvaltaisten alojen, julkisen sektorin lastenhoitajien ja sairaanhoitajien asemaa, ja ne vaikutusarvioinnit siitä, onko tästä ylipäättään hyötyä, ovat hyvin puutteellisia. Itse talousneuvoston puheenjohtaja kyseenalaistaa ne. Myöskään eläkeläisten köyhyydestä te ette olleet tehneet vaikutusarviointia ennen teidän päätöksiänne, ja vasta opposition tuotua laskelmia esille veditte pois tämän eläkeläisten asumistuen leikkauksen.

Arvoisa pääministeri, tähän liittyen herää huoli myös siitä, että te sanoitte A-studiossa, että kaiken maailman dosentit keksivät syitä, miksi asioita ei voi tehdä, ja aika moni — yhdistettynä vielä korkeakoululeikkauksiin, jotka ovat todella suuria — kokee, että tämä hal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

litus on tiedevastainen ja ei tee päätöksiään tietoon pohjautuen. Nyt teillä on tilaisuus, pääministeri, vastata tähän vakavaan huoleen, joka Suomen korkeakouluväen, asiantuntijoiden, professorien keskuudessa on, että ette suhtaudu tietoon (Puhemies koputtaa) vakavasti.

16.17 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietääkseni olen itse tuon talousneuvoston puheenjohtaja, (Naurua) ja haluan heti korjata, että en ole tällaista tietoa kyllä levittänyt. Tämä vain tiedoksi edustajalle. (Naurua)

Suomi on sellaisessa tilanteessa, että olemme jäämässä pahasti (Hälinää — Puhemies koputtaa) eurooppalaisesta junasta. Muissa maissa talous kasvaa. Oikeastaan voidaan puhua, että olemme suhdannehuipussa. Ruotsissa talous kasvaa 4 prosentin vauhdilla, Euroopassa on täystyöllisyys käytännössä useammassa maassa, Saksassa, Ruotsissa, USA on saavuttamassa tätä tilannetta. Tästä kyydistä ovat jääneet vain Kreikka ja Suomi. Monet kriisimaat ovat jo päässeet talouskasvun tilanteeseen. Meillä on vakava tilanne Suomessa, ja me tarvitsemme kaiken mahdollisen tiedon, kaikki mahdolliset toimet nyt siihen, että (Puhemies koputtaa) pääsemme takaisin tähän talouskasvun ja työllistämisen junaan.

16.19 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te olette työministerinä valmistelemassa, ministeri Lindström, tätä pakkolakipakettia, jossa kiistatta on vaikeita kysymyksiä perusoikeuksien näkökulmasta. Lisäksi te olette oikeusministerinä antamassa lausuntoa tästä pakkolaista, nimenomaan perusoikeuksien näkökulmasta, ja tuo lausunto on hyvin niukka mutta jokseenkin kriittinen ja kiinnittää huomiota siihen, että noiden perusteluiden on oltava päteviä. Mutta myös oikeusministeriössä hyvän lainvalmistelun ohjeissa puhutaan siitä, että pitää tehdä sukupuolivaikutusten arviointi, jonka tausta on meidän tasa-arvolaissamme ja perustuslainkin yhdenvertaisuusperiaatteessa. Kun nyt tuossa laissa ei ole niitä vaikutuksia arvioitu eikä esimerkiksi oikeusministeriön lausunnossa ole kiinnitetty asiaan mitään huomiota, niin voitteko te tässä nyt luvata, että nuo sukupuolivaikutukset käydään perusteellisesti läpi — ei pelkästään sairauskarenssin kohdalla, jossa on sentään eroteltu, minkä verran nämä koskevat miehiä ja naisia, vaan kokonaisvaikutuksen näkökulmasta, koska se on se oleellisin (Puhemies koputtaa) kysymys? Miten nämä sinänsä yksittäiset asiat vaikuttavat yhdessä ihmisiin?

16.20 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Se on ihan totta, että lausunto oli varsin niukka, mutta siinäkin ei ole käytetty mitään poliittista ohjausta. OM on antanut lausunnon näistä laeista, ja se on kriittinen.

Mitä tulee näihin sukupuolivaikutusarvioihin, niin tuossa alussa totesin, että meillä on ollut todella tiukka aikataulu. Siinä aikataulussa ollaan työskennelty ja tehty niin hyvää työtä kuin ikinä ollaan pystytty. (Eva Biaudet: Se ei riitä!) — Myönnän sen, että sukupuolivaikutusarviointissa on tiettyjä ongelmia, ja minä katson, mitä tälle asialle voidaan tehdä.

Puhemies Maria Lohela: Ja vielä yksi kysymys.

16.20 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eivät nyt ihan hirveän vakuuttavilta vaikuta ministerien vastaukset. Minuunkin on oltu yhteydessä ja kannettu huolta siitä, onko hallituksella riittävää osaamista johtaa lainvalmistelua. Arvostan tietysti sitä, että työministeri Lindström tuossa äsken sanoi, että muun muassa sukupuoli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

vaikutusten arvioinnissa on puutteita. Tämä pakkolaki iskee erityisesti naisiin, erityisesti pienituloisiin naisiin. Samaten on neljä professoria Helsingin Sanomissa todennut, että ei ole huomioitu tähän mennessä riittävästi EU-lainsäädäntöä ja EU:n oikeusvaltioperiaatteen mukaisia säännöksiä. Että eivät tässä sosialidemokraatit ja oppositio turhaan kiinnitä huomiota tähän pakkolainsäädäntöön. Kysymys kuuluu nyt, ministeri: Nyt teillä on mahdollisuus osoittaa johtajuutta. (Puhemies koputtaa) Ministerit Sipilä ja Stubb ajavat tätä kuin käärmettä pyssyyn. Perussuomalaiset voisivat osoittaa johtajuutta...

Puhemies Maria Lohela: Nyt on aika täynnä.

...ja perua tämän esityksen. Oletteko siihen valmis?

16.22 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten äsken sanoin, niin teen sen, minkä ikinä pystyn, tämän asian eteen. Täällä muistaakseni pääministeri Sipilä, jos en väärin muista, on sanonut, vai oliko valtiovarainministeri Stubb, että näitä vaikutusarvioita tehdään. Sehän on täällä. Pääministeri on sanonut, ja kyllä minä nyt luotan pääministerin puheeseen, että näin tulee tapahtumaan. Näin.

Kysymyksen käsittely päättyi.